

[ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

EUROKINISSI

[ΕΝΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ](#) 30.08.2020, 16:28

«Η αναβίωση του ιστορικού κέντρου της Αθήνας περνάει μέσα από τις δημιουργικές ΜμΕ»

[Αφροδίτη Τζιαντζή](#)

Το νέο πρόγραμμα Innomed-Up που αφορά μεσογειακές πόλεις και μικρομεσαία επιχειρηματικότητα ξεκίνησε και στην Αθήνα.

Αυτό το καλοκαίρι το κέντρο της Αθήνας είχε την τιμητική του. Στα λόγια τουλάχιστον, γιατί στην πράξη ο πολυδιαφημισμένος «Μεγάλος Περίπατος», που σταδιακά συρρικνώθηκε, περισσότερη γκρίνια και ταλαιπωρία προξένησε στους Αθηναίους παρά χαμόγελα ανακούφισης.

Μετά τα κυκλοφοριακά μέτρα και τους περιορισμούς λόγω κορονοϊού, μετά την απαγόρευση ορθίων στα όλο και λιγότερα μαγαζιά του κέντρου που έχουν ακόμα κόσμο, ήρθε το γενικό σιωπητήριο για να δώσει άλλο ένα χτύπημα στην ήδη ασθμαίνουσα οικονομία. Στην άδεια από τουρίστες θερινή Αθήνα, οι βραχυχρόνιες μισθώσεις του Airbnb υποχώρησαν, τα ενοικιαστήρια έκαναν ξανά την εμφάνισή τους στις κολόνες της ΔΕΗ και τα λουκέτα στα μικρομεσαία μαγαζιά άρχισαν ξανά να πολλαπλασιάζονται.

Κι όμως, όπως υποστηρίζουν επιστήμονες και ερευνητές του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου που συμμετέχουν στο διεθνές πρόγραμμα INNOMED-UP για τις μεσογειακές πόλεις και την καινοτομία, η αναβίωση του ιστορικού κέντρου της

Αθήνας είναι εφικτή και αναγκαία, χωρίς μεγαλεπήβολα και αμφιλεγόμενα σχέδια ανάπλασης που ευνοούν κυρίως τις πολυεθνικές αλυσίδες και τους στρατηγικούς επενδυτές των mall και του real estate. Ισα ίσα που η καινοτομία περνάει μέσα από ήπιες παρεμβάσεις, κάνοντας συμμετόχους και πρωταγωνιστές παραδοσιακά αλλά και νέα δημιουργικά επαγγέλματα του κέντρου της πόλης, τεχνίτες, χειροτέχνες, σχεδιαστές, μικρούς εμποροβιοτέχνες.

Αξιοποιώντας τις πρακτικές της κυκλικής οικονομίας, δηλαδή τη δημιουργική αξιοποίηση χρησιμοποιημένων υλικών αντί για την απόρριψή τους στις χωματερές, το πρόγραμμα INNOMED δίνει έμφαση στη ραχοκοκαλιά της πόλης, τους ανθρώπους και τους χώρους που εδώ και δεκαετίες δίνουν χρώμα, ζωή και χαρακτήρα στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας.

Η Σοφία Αυγερινού, καθηγήτρια Αρχιτεκτονικής ΕΜΠ

Η καθηγήτρια αρχιτεκτονικής του ΕΜΠ Σοφία Αυγερινού, συντονίστρια του προγράμματος INNOMED που έχει ξεκινήσει εδώ και ένα χρόνο το εργαστήριο Χωροταξίας και Οικιστικής Ανάπτυξης της Σχολής Αρχιτεκτόνων του Πολυτεχνείου, μιλάει στην «Εφ.Συν.» για τον νευραλγικό ρόλο που μπορούν να παίξουν ξανά στις πόλεις μας τα συχνά υποτιμημένα, αλλά τόσο απαραίτητα μικρομάγαζα, εργαστήρια και ατελιέ, μαστόρες και μαστόρισσες, από διαφορετικές γενιές, κλάδους και τεχνοτροπίες.

● Τι είναι το INNOMED-UP;

Είναι ένα πρόγραμμα που ενδιαφέρεται για τις πόλεις και εστιάζει στην παραγωγική τους βάση, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Στους ανθρώπους που δουλεύουν σε δημιουργικές δραστηριότητες που πιθανά να μην είναι οι συνηθισμένες - από τη βυρσοδεψία και την κεραμική, την αργυροχρυσοχοΐα, αλλά και τον ψηφιακό σχεδιασμό, την τρισδιάστατη εκτύπωση, την κατασκευή πρωτότυπων αντικειμένων, την κοινότητα των makers. Στο INNOMED-Up συμμετέχουν φορείς από επτά ευρω-μεσογειακές πόλεις και πέντε χώρες: Ιταλία, Ελλάδα, Τυνησία, Παλαιστίνη, Ιορδανία. Μας ανατέθηκε στο πλαίσιο της ευρωμεσογειακής συνεργασίας, ενώ η δική μας πρόταση ως Εργαστήριο Χωροταξίας και Οικιστικής Ανάπτυξης του ΕΜΠ αξιολογήθηκε σε πολύ υψηλή κατάταξη ανάμεσα σε πάνω από 400 προτάσεις και

τέθηκε σε προτεραιότητα. Ασχολούμαστε με το θέμα της διαχείρισης των αποβλήτων της μεσογειακής πόλης και έχουμε επιλέξει ορισμένες αντιπροσωπευτικές δραστηριότητες που μπορούν να αναδείξουν τη διάσταση που έχει αυτό το ζήτημα, γεφυρώνοντας τις αποστάσεις μεταξύ μεσογειακού Βορρά και μεσογειακού Νότου.

• Σε τι στοχεύει η ευρωμεσογειακή συνεργασία στο θέμα της διαχείρισης αποβλήτων;

Οι πόλεις του μεσογειακού Βορρά χρησιμοποιούν πιο εξελιγμένες πρακτικές στο ζήτημα της διαχείρισης αποβλήτων. Όμως και οι μεσογειακές πόλεις του Νότου χρησιμοποιούν τρόπους που είναι πιο παραδοσιακοί, πιο παλιοί. Μας ενδιαφέρει πώς ο μεσογειακός Βορράς μπορεί να δώσει τεχνογνωσία στον Νότο και να πάρει από αυτόν έμπνευση μέσα από μεθόδους που πιθανόν να έχουν ξεχαστεί. Παραδείγματα δημιουργικής ανακύκλωσης και επανάχρησης υπάρχουν σε πολλές μεσογειακές παραδόσεις. Για παράδειγμα, τα λιπάσματα από τρόφιμα που χρησιμοποιούμε στη γεωργία ή η επανάχρηση παλιών νημάτων και ρούχων. Ειδικά η Ιταλία και η πόλη του Πράντο, που είναι ο εταίρος μας, έχει αναπτύξει τεράστια τεχνογνωσία για το πώς είναι δυνατόν να ανακυκλώσεις κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και να παράγεις νέα αντικείμενα. Εμείς έχουμε το παράδειγμα του περιοδικού «Σχεδία». Παίρνει τα παλιά της τεύχη και φτιάχνει φωτιστικά και άλλα χρηστικά αντικείμενα. Η τεχνική του παπιέμασέ είναι πολύ παλιά, αλλά σήμερα μπορεί να αναβιώσει και να προχωρήσει με νέα τεχνογνωσία. Η συζήτηση της ευρωμεσογειακής συνεργασίας στη διαχείριση των απορριμμάτων είναι πολύ μεγάλη, γιατί συνήθως οι ανεπτυγμένες χώρες χρησιμοποιούν τις λιγότερο ανεπτυγμένες για να στείλουν εκεί ανεπιθύμητα απορρίμματα, όπως τα ηλεκτρονικά απόβλητα.

• Με ποιους συνεργάζεστε στην Αθήνα;

Εχουμε διοργανώσει εργαστήρια και διαδικτυακά σεμινάρια για κεντρικά ζητήματα, όπως η Κυκλική Οικονομία, και πώς την αντιλαμβάνονται και την αξιοποιούν φορείς, από τον ιδιωτικό τομέα και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η περιφέρεια Αττικής και ο Δήμος της Αθήνας μέσω της Εταιρείας Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής Αθηνών (ΕΑΤΑ) προσεγγίζει το ζήτημα αυτό, αλλά δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς η δραστηριότητά τους, ώστε να έχει χειροπιαστά αποτελέσματα. Δεν έχουν προχωρήσει σε ανακύκλωση και κυρίως σε ανω-κύκλωση, όπως αποδίδουμε στα ελληνικά τον όρο upcycling. Επίσης εστιάζουμε στην τεχνολογία και την εκπαίδευση και αναδεικνύουμε καλές πρακτικές.

• Πώς εξασφαλίζετε ότι η κυκλική οικονομία δεν είναι απλά ένας όρος της μόδας, ένα ευχολόγιο για να ξεπλένει ακόμα και επικίνδυνες ρυπογόνες πρακτικές, όπως η καύση πλαστικού – το RDF για τις τσιμεντοβιομηχανίες, όπως γίνεται στον Βόλο;

Εδώ εμείς εντοπίσαμε πρωτοβουλίες που είναι σε σωστή διαδρομή. Για παράδειγμα, μια επιχείρηση νέων ανθρώπων, από αρχιτέκτονες και ερευνητές, που λέγεται The NewRaw. Ανακυκλώνουν πλαστικά και φτιάχνουν με 3dprinter νέα αντικείμενα, όπως καθίσματα για υπαίθριους χώρους, ζαρντινιέρες, υλικά με ενδιαφέροντα και πρωτοποριακή μορφολογία. Ή το πρόγραμμα επανάχρησης νημάτων από δίχτυα ψαρέματος, το BlueCycle, που έχει τη στήριξη του Ιδρύματος Λασκαρίδη. Υπάρχει το πολύ αξιόλογο Εργαστήριο Ποιώς του Δήμου Αθηναίων, που είναι MakerSpace,

βρίσκεται όμως ακόμα σε στάδιο μαθητείας. Πολλές μικρές μονάδες, που βρίσκονται ακόμα σε ένα πρωτόλειο στάδιο, αλλά μπορούν να ενισχυθούν οικονομικά και να προχωρήσουν.

● **Αυτές οι μικρές πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να αλλάξουν την εικόνα της πόλης προς το καλύτερο;**

Φυσικά και θα μπορούσαν. Χρειάζεται επένδυση, π.χ. να αγοραστούν τρισδιάστατοι εκτυπωτές μεγαλύτερης δυναμικότητας που να υπερβαίνει το πειραματικό στάδιο. Και πάλι όμως θα ήταν οικονομικότερο από μια συμβατική επιχείρηση.

Όταν τα απορρίμματα είναι πρώτη ύλη, αυτόματα θα μειώνει το κόστος. Στο τρίτο σεμινάριο μελετήσαμε τις δυνατότητες σύγκλισης ανάμεσα στις δραστηριότητες κυκλικής οικονομίας και στις μικρές δημιουργικές επιχειρήσεις, με τη συμμετοχή φορέων όπως η ΓΣΕΒΕ, ο Εμπορικός Σύλλογος Αθήνας και φορείς από τη Διεύθυνση του υπουργείου Ανάπτυξης που ασχολείται με τις ΜμΕ.

● **Ειδικά τώρα, που λόγω πανδημίας έρχονται νέα λουκέτα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, πού βλέπετε διέξοδο;**

Οι ΜμΕ περνάνε τεράστια κρίση, και οι φορείς μάς μεταφέρουν μια μεγάλη ανησυχία. Το πρόγραμμά μας προσπαθεί να εντοπίσει τις νέες ευκαιρίες που υπάρχουν για μικρές επιχειρήσεις με παραδοσιακό χαρακτήρα σε ένδυση, υπόδηση, αργυροχρυσοχοΐα. Σκοπός είναι οι επιχειρήσεις αυτές, αξιοποιώντας πρακτικές της κυκλικής οικονομίας, να προσαρμοστούν στις συνθήκες που διαμορφώνονται και να αντέξουν, δίνοντας καινούργια προϊόντα που είναι ζητούμενα αυτή τη στιγμή. Το INNOMED-Up ως ερευνητικό πρόγραμμα διατυπώνει προτάσεις και ελπίζουμε να βρεθούν φορείς, εταίροι, που να τα υλοποιήσουν.

Το INNOMED-Up σε αριθμούς

Εμποροβιοτέχνες, χειροτέχνες, σχεδιαστές, παραδοσιακά και νέα δημιουργικά επαγγέλματα μπορούν να δώσουν ξανά πνοή στο παρηκμασμένο κέντρο της πόλης

Ποιοι συμμετέχουν: 7 φορείς σε ισάριθμες μεσογειακές πόλεις, σε 5 χώρες

Από την Ελλάδα έχει επιλεγεί το Εργαστήριο Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Οικιστικής Ανάπτυξης της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ

Σε ποιους απευθύνεται: Σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις του Δημιουργικού-Πολιτιστικού Τομέα (Cultural and Creative Industries - CCIs)

Πού στοχεύει: Στην αναζωογόνηση των κέντρων των πόλεων μέσω της υιοθέτησης κυκλικών διαδικασιών από τις CCIs, στη βελτίωση της διαχείρισης των απορριμμάτων μέσω της αξιοποίησης της τεχνολογίας και της μεταφοράς τεχνογνωσίας, στην παραγωγή νέων δημιουργικών προϊόντων από ανακυκλωμένα και επαναχρησιμοποιημένα υλικά

Ποιοι θα ωφεληθούν: 60 μικρομεσαίες επιχειρήσεις από τον πολιτιστικό και δημιουργικό τομέα. Ανεργοί και περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες – κυρίως νέοι και γυναίκες. Περιφερειακοί και τοπικοί φορείς. Πάνω από 3.000 πολίτες

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

- 1 Πρότυπο μοντέλο για τις μεσογειακές πόλεις με σκοπό την προώθηση της κυκλικής οικονομίας στον πολεοδομικό σχεδιασμό
- 4 Κοινωνικο-αστικά εργαστήρια κυκλικότητας στην Αθήνα, τη Χεβρών/Ναμπλούς, το Παλέρμο και το Αμμάν
- 6 Πιλοτικά Δίκτυα Συνεργασίας μεταξύ ΜμΕ που είναι εγκατεστημένες σε επιλεγμένες Μεσογειακές Ιστορικές Πόλεις
- 2 έξυπνα-πρωτότυπα εργαλεία για τη συλλογή αποβλήτων (έξυπνο ποδήλατο και έξυπνος κάδος απορριμμάτων), 1 Κεντρικό Πληροφοριακό Σύστημα για την παρακολούθηση της συλλογής αποβλήτων
- 1 Αποθετήριο Ανοιχτού Κώδικα για την πρόσβαση στα πρωτότυπα σχέδια και τις εργαλειοθήκες οικολογικού σχεδιασμού
- 27 Καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες
- 2 Ανοιχτές Αγορές Επανάχρησης για την προώθηση της δημιουργικής ανακύκλωσης και επανάχρησης αποβλήτων ή άλλων ανεπιθύμητων υλικών

Χρόνος/Διάρκεια: Σεπτέμβριος 2019 - Αύγουστος 2022